

Vlaanderen
is Internationaal Ondernemen

**AFZET VAN MATERIAAL
VOOR DE HORECASECTOR**

IN SPANJE

FLANDERS INVESTMENT & TRADE MARKTSTUDIE

Afzet van materiaal voor de horecasector in Spanje

Flanders Investment & Trade Madrid
Ambassade van België
Calle Antonio Maura, 7 – 1° Dcha
T +34 917 69 15 17 | madrid@fitagency.com

Inhoudsopgave

Definitie materiaal horecasector en werkwijze	3
Inleiding	4
Toerisme in Spanje	4
Uit eten in Spanje	6
Algemeen.....	8
Grootte van de markt.....	8
Import & export.....	8
Logistiek en infrastructuur	8
Btw in Spanje.....	8
Zaken doen in Spanje	9
Aanbod	10
Hotel- en restaurantketens benaderen (aankoopstelsel).....	10
Marktspelers: <i>Distribuidores, cash & carry, mayoristas, proveedores en suministros</i>	10
<i>Cash & carry</i>	10
Vraag	12
Top 15 hotelketens in Spanje (2015-2016)	12
Top 15 restaurant- en fastfoodketens in Spanje (2014)	14
Horecaorganisaties.....	18
Vakbeurzen materiaal horecasector	21
Vaktijdschriften	24

Definitie materiaal horecasector en werkwijze

Deze marktstudie richt zich op materiaal voor de horecasector. Hieronder valt alles gerelateerd aan hotel-, restaurant-, keuken- en caféinrichting. Voeding wordt in deze marktstudie niet behandeld. De volgende categorieën geven een indicatie van alles wat de marktstudie omvat qua mogelijke afnemers van Vlaams materiaal:

- Hotel
- Restaurant, bar & café
- Keuken en grootkeukens
- Terras

Verder geeft deze marktstudie algemene informatie om het betreden van de markt gemakkelijker te maken. De namen van de top 15 cash & carry, hotel- en restaurantketens worden weergegeven aangezien dit de grootste aanbieders en vragers zijn naar deze producten. Als extra informatie worden ook de namen van horeca-organisaties, vakbeurzen en vaktijdschriften gegeven.

De studie wil een eerste algemene leidraad zijn voor Vlaamse bedrijven die de Spaanse markt willen betreden. Wie precieze informatie wenst te ontvangen kan altijd bij Flanders Investment & Trade terecht, hetzij in Vlaanderen, hetzij in Madrid.

Inleiding

Toerisme in Spanje

In 2014 was Spanje, met 65 miljoen bezoekers, de tweede belangrijkste toeristische bestemming in Europa. Op basis van de inkomsten hieruit was Spanje nummer één met 59.440 miljoen euro (UNWTO).

Llegadas de turistas internacionales						
Rango	Series	Millones		Variación (%)		
		2013	2014*	13/12	14*/13	
1	Francia	TF	83,6	83,7	2,0	0,1
2	Estados Unidos	TF	70,0	74,8	5,0	6,8
3	España	TF	60,7	65,0	5,6	7,1
4	China	TF	55,7	55,6	-3,5	-0,1
5	Italia	TF	47,7	48,6	2,9	1,8
6	Turquía	TF	37,8	39,8	5,9	5,3
7	Alemania	TCE	31,5	33,0	3,7	4,6
8	Reino Unido	TF	31,1	32,6	6,1	5,0
9	Federación de Rusia	TF	28,4	29,8	10,2	5,3
10	México	TF	24,2	29,1	3,2	20,5

Fuente: Organización Mundial del Turismo (OMT-UNWTO) ©

* Véase la nota al final de la página 9

Rango	Ingresos por turismo internacional				Monedas locales		
	SEEU						
	Miles de millones		Variación (%)		Variación (%)		
2013	2014*	13/12	14*/13	13/12	14*/13		
1	Estados Unidos	172,9	177,2	7,0	2,5	7,0	2,5
2	España	62,6	65,2	7,6	4,2	4,1	4,2
3	China	51,7	56,9	3,3	10,2	1,4	9,2
4	Francia	56,7	55,4	5,6	-2,3	2,1	-2,3
5	Macao (China)	51,8	50,8	18,1	-1,9	18,1	-1,9
6	Italia	43,9	45,5	6,6	3,7	3,1	3,7
7	Reino Unido	41,0	45,3	12,1	10,3	13,2	4,8
8	Alemania	41,3	43,3	8,2	5,0	4,7	4,9
9	Tailandia	41,8	38,4	23,4	-8,0	22,1	-2,7
10	Hong Kong (China)	38,9	38,4	17,7	-1,4	17,7	-1,5

(Cifras procedentes de la OMT-UNWTO, mayo de 2015)

Hoeveelheid internationale toeristen 2013-2014

Inkomsten uit internationaal toerisme in \$ 2013-2014¹

In Spanje is het toerisme ondanks de crisis toegenomen met 4,1% (berekend in augustus 2015).² De ongelukkige omstandigheden in landen zoals Egypte, Turkije en Tunesië hebben hieraan bijgedragen. Toerisme is één van de belangrijkste oorzaken geweest voor het economisch herstel van Spanje. Van alle bestaande sectoren creëert toerisme jaar na jaar de meeste banen. Alleen al in augustus kwamen er 9,2 miljoen toeristen naar Spanje, wat 1,6% meer was dan in dezelfde maand een jaar eerder en wat een nieuw record heeft gevestigd.³ Het aantal toeristen dat naar Spanje komt, blijft stijgen. De Spanjaarden staan bovengemiddeld in de hoeveelheid overnachtingen die ze maken in hotels, appartementen en hoevehotels. Gedurende een lange tijd was het niet mogelijk voor hoteleigenaren om de prijzen te verhogen aangezien het verlagen van deze de enige manier was om nieuwe klanten aan te trekken. Dit had als gevolg dat de winst minimaal was. De hoeveelheid overnachtingen in hotels is met 8,2% gestegen in januari 2016 vergeleken met het jaar ervoor.⁴ Dankzij deze toename kunnen de prijzen weer stijgen en zijn de inkomsten in de afgelopen tijd gestegen.⁵

¹ UNWTO, *Panorama OMT del turismo internacional*, 2015, p. 6

² El país, 22 september 2015,

http://economia.elpais.com/economia/2015/09/22/actualidad/1442912546_635497.html geraadpleegd op 4 maart 2016

³ Turespaña, <http://estadisticas.tourspain.es/es-ES/estadisticas/frontur/mensuales/Nota%20de%20coyuntura%20de%20Frontur.%20Agosto%202015.pdf>

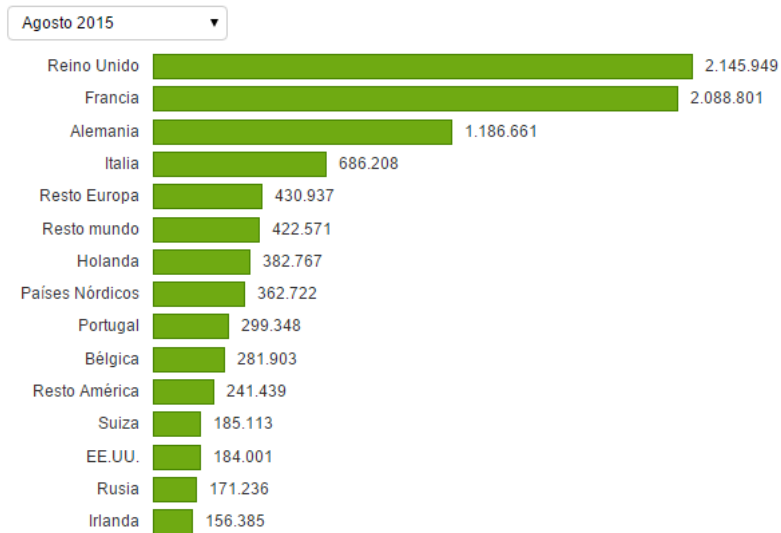
geraadpleegd op 4 maart 2016.

⁴ Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es/daco/daco42/prechote/cth0116.pdf>, geraadpleegd op 21 maart 2016.

⁵ Roberto C. Loeda, 14 januari 2016, *Los Grupos Hoteleros aprovechan el auge de la inversión en España*, Alimarket.

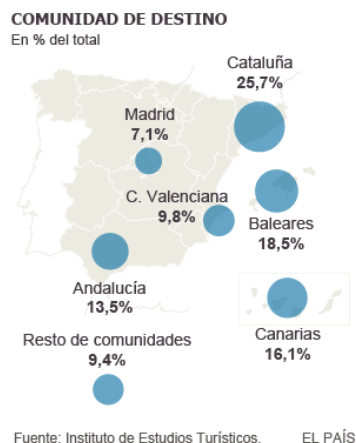
In 2015 waren de meeste toeristen in Spanje afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, namelijk 2,14 miljoen (23,3% van het totaal aantal toeristen). Frankrijk staat op de tweede plaats met 2,08 miljoen (22,6%). Duitsland volgt op de derde plek met 1,18 miljoen en daarna komt Italië met 686.208.

Land van herkomst toeristen in Spanje 2015⁶

Source: [Turespaña](#) [Get the data](#)

In de ogen van de toeristen staat Spanje vooral bekend om zijn stranden en zon. De meest bezochte regio in Spanje is daarom op de eerste plaats Catalonië met 25,7% van het toerisme, de Balearen volgen met 18,5%, de Canarische eilanden met 16,1% en Andalusië met 13,5%. Madrid is echter de regio waarvan de hoeveel bezoekers het meest is gegroeid in 2015, namelijk met 11,4% wat een totaal van 3.34 miljoen bezoekers opleverde.⁷

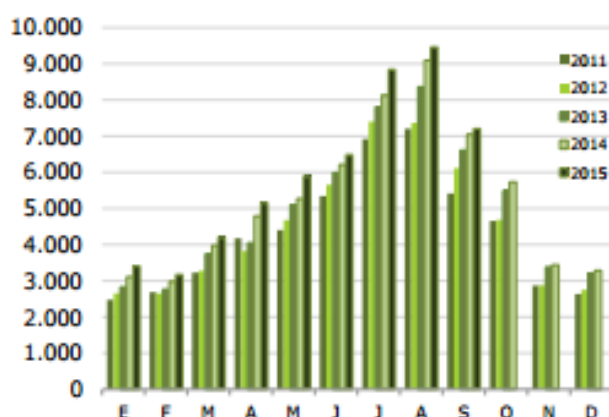
⁶ Ismael Nafría (La Vanguardia), *España sigue batiendo récords de turistas internacionales: rankings por países y CC.AA*, geraadpleegd op 4 maart 2016

⁷ El país, *Comunidad de destino*, http://economia.elpais.com/economia/2015/09/22/actualidad/1442912546_635497.html geraadpleegd op 4 maart 2016

De meeste overnachtingen worden volgens Eurostat in Andalusië doorgebracht. Op de tweede plaats staat Catalonië, op de derde plaats de regio Valencia en vervolgens de regio Madrid.

Internationale toeristen gaven in september 2015 €7.202 miljoen uit in Spanje. Dit was een groei van 2,3% vergeleken met dezelfde maand in 2014. 66,4% van dit geld werd besteed aan accommodatie. De inkomsten van hotels kenden een stijging van 3,4% dat jaar. De uitgavegroei kwam voornamelijk van toeristen die deelnamen aan georganiseerde reizen (+13%). Britse toeristen geven het meeste geld uit tijdens hun vakantie.

Gasto total de los turistas no residentes, según meses (millones de €)

Fuente: Turespaña. Encuesta de Gasto Turístico (Egatur)

Totale uitgaven van internationale toeristen per maand⁸

Uit eten in Spanje

Uit eten gaan is in Spanje heel normaal en wordt ook veel gedaan. In elke straat vind je wel een tapasbar, restaurant of café. Spanjaarden beginnen met *el desayuno* (ontbijt). Dit bestaat vaak uit koffie met melk en toast met jam of olijfolie met tomaat. *Churros*, gefrituurde tarwedeeg, zijn ook zeer geliefd, wat gefrituurd tarwedeeg is (soort oliebollendeeg). Ook voor het ontbijt is het niet vreemd om naar een café of bar te gaan. Daarna gaan Spanjaarden tussen 14-15 uur *a comer* (middageten). Dit is over het algemeen een warme maaltijd en bij veel restaurants kun je al een dagmenu bestellen vanaf €10. Deze bestaat uit drie gangen met bijv. soep vooraf, dan een hoofdgerecht van vis of vlees met sla of andere groenten en ten slotte een dessert of koffie. Je kunt ook kiezen om twee gangen te nemen voor een lagere prijs. Om een uur of vijf of zes begint *la merienda*. Dit is vaak een tussendoortje met koffie of thee. En daarna kun je vanaf acht uur *cenar* (avondeten). Hiervoor kun je al ook al in elke tapasbar terecht en restaurants zijn vaak tot middernacht geopend.

⁸ Turespaña, <http://estadisticas.tourspain.es/es-es/estadisticas/egatur/paginas/default.aspx>, geraadpleegd op 5 april 2016.

Voor het bedrijfsleven is uit eten gaan ook erg belangrijk. Voordat er een afspraak tussen twee bedrijven of instanties wordt gesloten, is het normaal om eerst samen te gaan eten en pas na het toetje de laatste details te bespreken en de deal te sluiten.

Restaurants en bars zijn ook een van de segmenten die het best hebben standgehouden tijdens de crisis doordat ze flexibel met de prijzen om kunnen gaan. In 2015 kenden ze een groei van 3%.⁹ Vooral ketens zijn tijdens de crisis sterk gegroeid.

---

⁹ Hosteltur, http://www.hosteltur.com/114253_sector-restauracion-cerrara-2015-crecimiento-3.html, geraadpleegd op 22 maart 2016

Algemeen

Grootte van de markt

Spanje telde in 2015 46.449.565 **inwoners**¹⁰ met naar schatting 14.553 **hotelvestigingen**¹¹ en 72.294 vestigingen die eten serveerden in 2013.¹²

Import & export

In 2015 was er volgens ICEX¹³ een totaal van €274 miljard aan **import** en €250 miljard aan **export** in Spanje. De balans van de maanden januari en februari van 2016 bedraagt €38 miljard aan export en €42 miljard euro aan import.¹⁴

Logistiek en infrastructuur

Ondanks de goede connecties via de Belgische **havens** en die van bijv. Bilbao, Barcelona of Valencia worden de meeste producten nog steeds via **vrachtwagens** getransporteerd. De **infrastructuur** in Spanje is dan ook wel erg goed met bijna 14.000 km aan auto- en snelwegen.¹⁵ De top 5 **transportbedrijven** in Spanje zijn Conway, Havi Logistics, Stef Iberia, Logifrío en Omega Delivery. Vanwege de groei van het aantal horecalocaties is de activiteit van deze transportbedrijven met 15% gestegen tussen 2013 en 2015. Doordat er maar zeven relevante transportbedrijven zijn, blijft deze sector zeer geconcentreerd.¹⁶

Btw in Spanje

Spanje kent drie btw-tarieven (in het Spaans **IVA – impuesto sobre el valor añadido**). 21% is het standaardtarief en dus voor de meeste goederen en diensten geldig. 10% is het verminderd tarief en dit is geldig voor bijvoorbeeld horeca, toerisme en transport. Tenslotte is er een super gereduceerd tarief van 4% en dit is geldig voor basisproducten zoals brood, kaas, eieren enz.¹⁷

---

¹⁰ Eurostat, *Population on 1 January*, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>, geraadpleegd op 14 maart 2016.

¹¹ Eurostat, *Encuesta de Ocupación en Alojamientos Turísticos año 2015*, <http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft11%2Fe162eoh&file=inebase&L=0>, geraadpleegd op 12 april 2016.

¹² FEHR, *Los Sectores de la Hostelería 2013*, <http://www.fehr.es/libreria/detalle-publicaciones.php?publicacionesID=120>, geraadpleegd op 12 april 2016.

¹³ España Exportación e Inversiones

¹⁴ Spain business, *Balanza comercial de España*, http://www.spainbusiness.com/icex/cda/controller/pageGen/0,3346,1559872_3116893_3115146_0,00.html, geraadpleegd op 11 mei 2016.

¹⁵ Spain Business, *Infraestructuras*, http://www.spainbusiness.com/icex/cda/controller/pageGen/0,3346,1559872_3116997_3115408_0,00.html, geraadpleegd op 18 mei 2016

¹⁶ Herminia Martínez, *Informe 2016 de Logística para Horeca Alimarket*, <https://www.alimarket.es/informe/206863/informe-2016-de-logistica-para-horeca>, geraadpleegd op 5 mei 2016

¹⁷ *Leven, werken en wonen in Spanje*, <http://www.leveninspanje.es/btw.html>, geraadpleegd op 18 april 2016.

Zaken doen in Spanje

In Spanje is **persoonlijk contact** primordiaal bij het zakendoen. Frequente persoonlijke contacten zijn onontbeerlijk om tot een rendabele zakenrelatie te komen. Meer dan in de noordelijke landen moet er rekening worden gehouden met een aanzienlijk budget voor verplaatsingen en representatiekosten.

Tijdens zakelijke bijeenkomsten is het niet gebruikelijk om gelijk *to the point* te komen. Het is normaal om het gesprek met *small talk* te beginnen. Het **Spaanse voetbal** is een geliefd onderwerp. Wees geïnformeerd over het laatste voetbalweekend als u een gesprek wilt starten of gaande wilt houden. Vraag bijvoorbeeld naar hun favoriete club of speler. Spreek u echter niet te snel uit over uw voor- of afkeur voor een bepaalde voetbalclub. Passies kunnen hoog oplopen in een discussie over voetbal. Het is ook beter om niet over politieke of religieuze zaken te praten.

Er wordt in Spanje veel aandacht besteed aan het uiterlijk. **Mensen kleden zich erg netjes** en verwachten bij het zakendoen dat anderen dit ook doen (ook al is het nog zo warm).

Spanjaarden hebben een andere **mentaliteit** dan Belgen. Ze zullen minder snel toegeven niet geïnteresseerd te zijn in een product. Spanjaarden verwelkomen business partners hartelijk en dat doet Vlaamse zakenlui vaak veronderstellen dat er interesse is. Schriftelijk bevestigen is de boodschap. Ook het herbevestigen van de gemaakte afspraken in een vriendelijke correspondentie is aan te raden. Zelfs dan nog komt men soms terug op een gegeven woord.

Spanje heeft 17 *comunidades of regio's*. Binnen deze **regio's** kunnen er sterke economische en sociologische verschillen zijn. Wees hiervoor alert en pas uw stijl en aanbod aan deze realiteit aan.

Het is erg belangrijk om te weten dat de meeste Spanjaarden **alleen Spaans of gebrekkig Engels** spreken. Het is dus een *must* om de taal te beheersen of een vertaler/tolk te hebben om hier goed zaken te kunnen doen.

Spaanse bedrijven staan bekend als late betalers. De gemiddelde **betalingstermijn** is langer dan wat we in België gewend zijn. Toch zijn de laatste jaren de betalingstermijnen steeds korter geworden. In Europa is het sinds 16 maart 2013 verplicht om binnen zestig dagen de facturen te betalen. Voor overheidsorganisaties is de limiet 30 dagen.¹⁸ Ondernemingen hebben automatisch aanspraak op interest voor betalingsachterstand en op een vast minimumbedrag van €40 als compensatie voor invorderingskosten. Zij kunnen ook een redelijke schadeloosstelling vorderen voor alle invorderingskosten die dat vaste bedrag te boven gaan.¹⁹

---

¹⁸ Europa Nu, http://www.europa-nu.nl/id/vijlbymgqrlw/betalingstermijnen_niet_meer_dan_30, geraadpleegd op 19 april 2016.

¹⁹ Europa EU, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1071_nl.htm?locale=en, geraadpleegd op 19 april 2016.

Aanbod

Hieronder volgt wat algemene informatie die van pas kan komen voor het aanbieden van producten op de Spaanse markt.

Hotel- en restaurantketens benaderen (aankoopstelsel)

Grote ketens hebben over het algemeen hun eigen aankoopcentrales. Kleinere bedrijven doen hun inkopen via distributeurs.

Marktspelers: *Distribuidores, cash & carry, mayoristas, proveedores en suministros*

Distribuidores, cash & carry, mayoristas, proveedores en *suministros* zijn allemaal groothandelaars die goederen inkopen (of zelf produceren met een eigen merk) en vervolgens doorverkopen. Ze intermedieëren tussen de leveranciers en de afnemers.

Cash & carry

Cash & carry, groothandelaars van het type Makro, zijn zich na de crisis beetje bij beetje weer aan het herstellen. Dit is mede dankzij de toename van het toerisme.

Makro is de nummer één *cash & carry* in Spanje. Deze heeft een speciaal programma voor snelle leveringen aan de horecasector. Dit is een persoonlijke dienst die wekelijks de producten rechtstreeks naar de locatie van het horecabedrijf brengt. Alle bestellingen kunnen via de telefoon, fax of mail gedaan worden.

Miquel Alimentació Grup is de tweede grootste *cash & carry* in Spanje. Belarmino Doce, business development manager, wil de strategie van het bedrijf vooral op de horeca richten en de samenwerking vereenvoudigen zodat iedereen hiervan kan profiteren.

De meeste *cash & carry's* bevinden zich in Andalusië, namelijk 30,3% van het totale aanbod. Catalonië heeft 11,9% van dat aanbod en zowel de Canarische eilanden als de regio van Valencia hebben zo'n 8%.²⁰

---

²⁰ Olga Díaz (Alimarket), <https://www.alimarket.es/informe/153600/cash---carry--transformando-el-modelo-comercial>, geraadpleegd op 31 maart 2016.

Principales empresas con actividad en el sector mayorista (cash & carry) en 2014 (+)

Grupo/Empresa	2013				2014			
	Ventas de cash (M€)	N.total cash	Superficie m2	Cifra de Negocio (M€)	Ventas de cash (M€)	N.total cash	Superficie m2	Cifra de Negocio (M€)
1 MAKRO AUTOSERVICIO MAYORISTA, S.A.	1.214	37	252.975	1.214	1.234	37	252.975	1.234
2 MIQUEL ALIMENTACIÓ GRUP, S.A.	479	56	160.969	919	490	62	175.425	942
3 H.D. COVALCO, S.A. - GRUPO (1)	204	79	127.805	464	240	93	150.405	533
4 SUPERSOL SPAIN, S.L.	177	36	63.882	623	175 (*)	35	62.503	620 (*)
5 ALIMENTACIÓN PENINSULAR, S.A.	151	14	58.600	189	152 (*)	14	58.600	190 (*)
6 GRUPO DIAN	138	3	51.800	138	144	3	51.800	144
7 MANUEL BAREA, S.A. - GRUPO	148	4	35.678	228	150	4	35.678	230
8 HERMANOS AYALA SOUSA, S.L.	185	1	32.000	206	185 (*)	1	32.000	205 (*)
9 MUSGRAVE ESPAÑA, S.A.U.	80	18	31.561	184	80 (*)	18	31.561	184 (*)
10 COMERCIAL JESUMÁN, S.A. - GRUPO	34 (*)	9	27.400	140 (*)	34	11	30.700	141
11 GRUPO DIA - EL ÁRBOL (2)	124	29	28.731	850	120 (*)	29	28.731	8.011
12 GADISA – GRUPO	78	11	23.100	980	80	12	26.700	1.000 (*)
13 HÍPER USERA, S.L.	131	9	26.191	353	130 (*)	9	26.191	355 (*)
14 COMERCIAL MARTÍNEZ SÁNCHEZ, S.A. (GRUPO)	53	13	25.200	53	53 (*)	13	25.200	53 (*)
15 VEGALSA – EROSKI	110 (*)	19	23.957	849	110 (*)	19	23.957	850 (*)

(+) Datos a 31 de diciembre de 2014. Ordenado por superficie de cash en 2014

(*) Estimación. (1) Los datos de 2013 no incluyen los de CARO RUIZ de ese ejercicio.

(2) En noviembre de 2014, DIA adquirió el 100% del negocio de GRUPO EL ÁRBOL.

Fuente: Alimarket

Top 15 cash & carry in Spanje in 2013 en 2014²¹

²¹ Eva Casado (Alimarket), <https://www.alimarket.es/informe/183099/informe-2015-del-sector-de-cash---carry>, geraagpleegd op 12 maart 2016.

Vraag

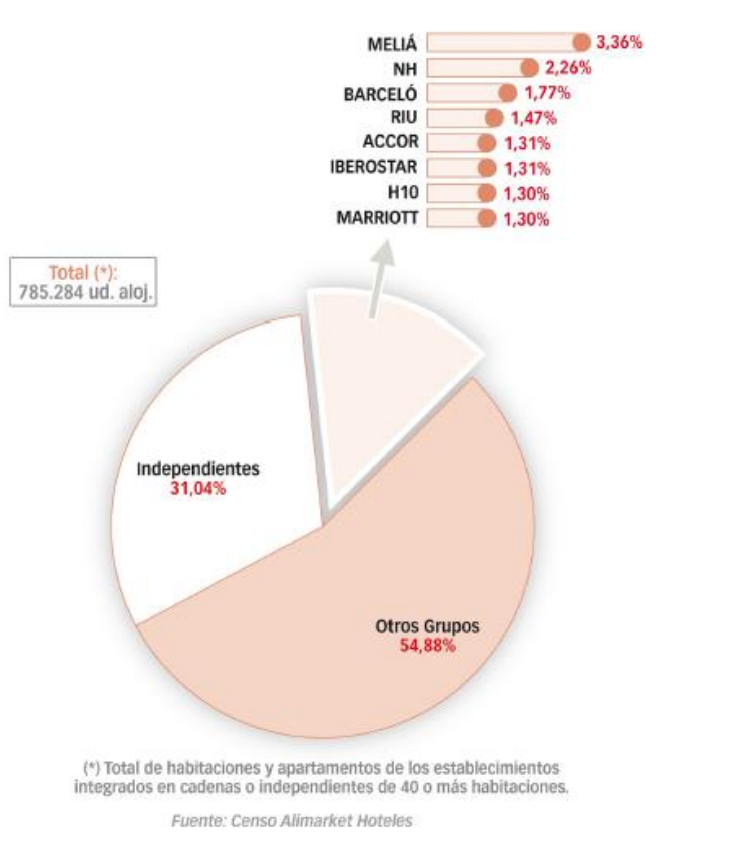
Binnen de sector horeca non-food komt de meeste vraag vanuit de hotels en restaurants. Hieronder volgt een lijst met de grootste in Spanje aanwezige restaurant- en hotelketens en een overzicht van het marktaandeel van de hotelketens.

Top 15 hotelketens in Spanje (2015-2016)

		2015		2016	
		Est.	Ud. Aloj.	Est.	Ud. Aloj.
1	MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL 	91	27.191	87	26.415
2	NH HOTEL GROUP 	145	18.189	140	17.717
3	BARCELÓ HOTELS & RESORTS 	49	13.838	49	13.889
4	RIU HOTELS & RESORTS 	36	11.389	35	11.517
5	ACCOR HOTELS 	83	9.230	86	10.290
6	IBEROSTAR HOTELS & RESORTS 	33	9.508	36	10.276
7	H10 HOTELS 	37	9.168	44	10.244
8	MARRIOTT INTERNATIONAL 	71	8.799	75	10.235
9	HOTUSA 	79	8.704	86	9.634
10	BEST HOTELS 	26	8.176	28	9.027
11	WYNDHAM HOTELS WORLWIDE 	54	8.347	56	9.001
12	HOTELES GLOBALES 	19	4.388	32	7.717
13	PLAYA SENATOR 	31	7.243	34	7.464
14	GRUPOTEL 	35	6.051	35	6.094
15	PARADORES DE TURISMO 	94	6.053	95	6.065

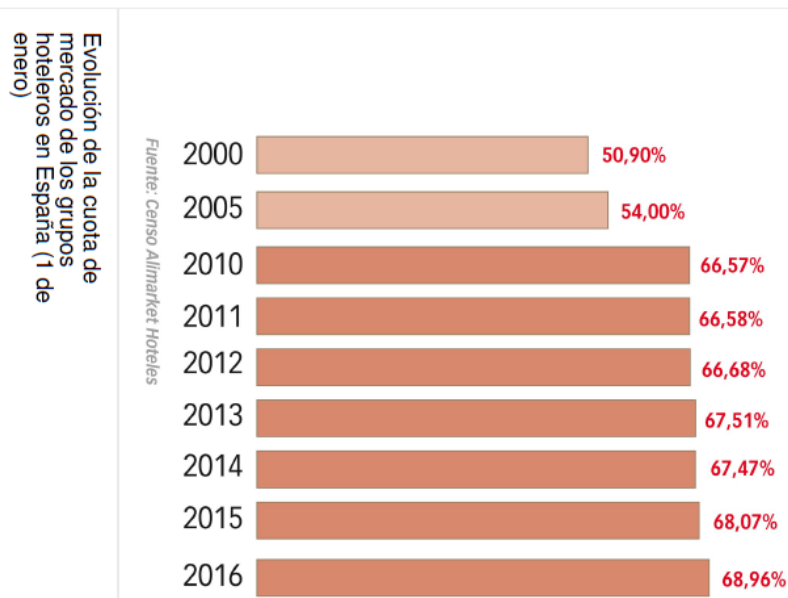
Top 15 hotel ketens in Spanje met het aantal vestigingen en kamers in 2015 en 2016 ²²

²² Roberto C. Loeda, *Los Grupos Hoteleros aprovechan el auge de la inversión en España*, Alimarket 14 januari 2016, p. 2

Cuotas de mercado de los principales grupos hoteleros en España (01/01/2016)

Marktaandeel van de grootste hotelketens, waarvan Meliá op nummer één staat²³

Ontwikkelingen in het marktaandeel van de hotelgroepen die elk jaar groter en groter wordt²⁴

²³ Roberto C. Loeda, *Los Grupos Hoteleros aprovechan el auge de la inversión en España*, Alimarket 14 januari 2016, p. 5

²⁴ Roberto C. Loeda, *Los Grupos Hoteleros aprovechan el auge de la inversión en España*, Alimarket 14 januari 2016, p. 4

Top 15 restaurant- en fastfoodketens in Spanje (2014)

Principales empresas y grupos del sector de restauración organizada en 2014 (M€)				
Empresa/Grupos	Provincia	Ventas 2013	Ventas 2014	%13/14
1 MCDONALDS ESPAÑA - GRUPO	Madrid	950,00	947,00	-0,31%
2 BURGER KING - GRUPO	Madrid	520,00	550,00	5,77%
3 TELEPIZZA - GRUPO	Madrid	500,00	520,00	4,00%
4 ÁREAS - GRUPO	Barcelona	420,00	437,50	4,17%
5 GRUPO ZENA (1)	Madrid	340,00	350,00	2,94%
6 GRUPO VIPS	Madrid	316,55	318,99	0,77%
7 THE EAT OUT GROUP	Barcelona	250,00	240,00	-4,00%
8 CASUAL BEER & FOOD	Madrid	274,00	275,00	0,36%
9 RESTALIA GRUPO DE EURORESTAURACIÓN	Madrid	175,00	220,00	25,71%
10 RESTAURAVIA GRUPO EMPRESARIAL (2)	Madrid	185,00	190,00	2,70%
11 COMESS GROUP DE RESTAURACIÓN	Madrid	193,00	198,00	2,59%
12 EL CORTE INGLÉS - DIVISIÓN RESTAURACIÓN	Madrid	180,00	180,00	0,00%
13 SELECT SERVICE PARTNER (SSP)	Madrid	90,00	95,00	5,56%
14 GRUPO RODILLA	Madrid	80,00	83,10	3,88%
15 YUM! BRANDS	Madrid	75,00	75,00	0,00%

Top 15 restaurant- en fastfoodketens in Spanje in 2014²⁵

Sommige van deze ketens overkoepelen meerdere bedrijven. Hieronder volgt een overzicht.

Opmerking: sommige ketens hebben meerdere franchisenemers. Dit is een strategische keuze, soms om de omvang dragelijker te maken of omdat sommige ketens enkel in een welbepaalde regio of regio's opereren of op vliegvelden staan.

1. **McDonalds España – Grupo**
2. **Burger King – Grupo**
3. **Telepizza - Grupo**
  - Pizza World
  - Telepizza
4. **Áreas - Grupo**
  - Andele Comidas y Bebidas de Mexico
  - ARS
  - Bier Garten
  - Burger King
  - Cafe-Cafe
  - Cafetería Aeropuerto
  - Caffriccio
  - Cañas y Tapas
  - Carling
  - Cervecería 100 Montaditos
  - Cerveceria 1516-1999

²⁵ Mónica Pastor, *La Restauración Comercial Organizada aprovecha el cambio de tendencia*, Alimarket 15 september 2015.

- Deli&Cia
- Espression
- Farggi
- Fast Bar
- Happiness Station
- Henry J. Bean's Bar and Grill
- Il Caffè di Roma
- Kabuki
- La Bellota
- La Mary
- La Pausa
- Lavazza
- Mahou Sports Bar
- MásQMenos
- Meal o'clock
- Medas
- Natural Break
- Pizza Grill
- Pransor
- Rodilla
- Santagloria Bakery
- Starbucks
- Subway
- Telepizza
- The Food Gallery
- Udon Ya
- Yogurtería Danone

5. Grupo Zena

- Burger King
- California
- Cañas y Tapas
- Domino's Pizza
- Foster's Hollywood
- Il Tempietto
- La Vaca Argentina

6. Grupo Vips

- Ginos
- Starbucks
- T.G.I. Friday's
- The Wok
- Vips
- Vipsmart

7. The Eat Out Group

- ADK-Abbasid Doner Kebab
- Bocatta
- Caffè di Fiore
- Dehesa Santa Maria

- Espressamente Illy
- Fresc Co
- Fresh & Ready
- Gambrinus
- Goip Häagen-Dazs
- Il Caffè di Roma
- Jamaica Coffee Shop
- Krunch
- Mussol
- Pans & Company
- Pastafiore
- Pollo Campero
- Qu-Qu (Quasi Queviures)
- Ribs la Casa de las Costillas
- Terracotta

8. Casual Beer & Food

- Beer Station
- Cruz Blanca
- Dublin House
- Flunch Café
- Gambrinus
- Goip
- Indalo Tapas
- La Chelinda
- La Clueca
- Varadero Taberna Marinera

9. Restalia Grupo de Eurorestauración

- Cervecería 100 Montaditos
- Cervecería la Sureña
- TGB – The Good Burger

10. Restauravia Grupo Empresarial

- Il Pastificio
- KFC – Kentucky Fried Chicken
- La Tagliatella

11. Comess Group de Restauración

- Cantina Mariachi
- China ¡Boom!
- Lizarran
- Pasta City

12. El Corte Inglés – División Restauración

- El Corte Inglés – Cafetería
- El Corte Inglés – Restaurante
- El Corte Inglés – El Rincón del Café

13. Select Service Partner (SSP)

- Asador del Mar
- Burger King
- Café & Tapas
- Café & Té
- Caffé Ritazza
- Gambrinus
- La Ibense Bornay
- Lizarran
- Panaria
- Starbucks
- Upper Crust
- Vips

14. Grupo Rodilla

- Café de Indias
- Jamaica Coffee Shop
- Rodilla

15. Yum! Brands

- KFC – Kentucky Fried Chicken
- Pizza Hut

Horecaorganisaties

De volgende [titels](#) van horecaorganisaties zijn een [hyperlink](#) naar hun eigen [websites](#). Als er een link aanwezig was naar de leden van de organisatie is deze apart toegevoegd. Van alle hieronder genoemde horecaorganisaties is CEHAT de grootste aangezien deze heel Spanje bestrijkt.

- [ASOCIACIÓN DE CADENAS HOTELERAS ESPAÑOLAS \(ACHE\)](#)
Vereniging van Spaanse hotelketens
- [ASOCIACIÓN DE HOSTELERIA BIZKAIA](#)
Horecavereniging van Bizkaia
- [ASOCIACIÓN DE HOTELES DE ZARAGOZA](#)
Hotelvereniging van Zaragoza
- [ASOCIACIÓN EMPRESARIAL DE HOSTELERÍA DE NAVARRA](#)
Bedrijfsvereniging voor de horeca in Navarra
- [ASOCIACIÓN EMPRESARIAL HOTELERA DE MADRID](#)
Vereniging hotelzaken Madrid
[Link](#) naar de ledenlijst (selectie per naam/type verblijf/categorie/stad)
- [ASOCIACIÓN EMPRESARIOS DE HOSTELERÍA DE LA CORUÑA](#)
Werkgeversvereniging voor de horeca van La Coruña
- [ASOCIACIÓN EMPRESARIOS DE HOSTELERÍA DE VALLADOLID](#)
Werkgeversvereniging voor de horeca in Valladolid
- [ASOCIACIÓN EMPRESARIOS HOTELEROS DE LA COSTA DEL SOL \(AEHCOS\)](#)
Vereniging hotel ondernemers van de Costa del Sol
[Link](#) naar de ledenlijst
- [ASOCIACIÓN HOTELERA DE MENORCA \(ASHOME\)](#)
Hotelvereniging Menorca
- [ASOCIACIÓN PROFESIONAL DE EMPRESARIOS DE HOTELES Y RESTAURANTES DE ZARAGOZA Y PROVINCIA – HORECA](#)
Vereniging van professionele hotel- en restaurantondernemers van Zaragoza en provincie
- [ASOCIACIÓN PROVINCIAL DE EMPRESARIOS DE HOSTELERÍA DE LUGO](#)
Provinciale bedrijfsvereniging voor de horeca van Lugo

- [ASOCIACIÓN PROVINCIAL DE EMPRESARIOS DE RESTAURACIÓN Y HOSPEDAJE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA](#)
Provinciale bedrijfsvereniging voor catering en accommodatie van Santiago de Compostela
- [ASOCIACIÓN PROVINCIAL DE HOSTELERÍA DE LEÓN](#)
Provinciale horecavereniging van León
- [ASOCIACIÓN PROVINCIAL HOTELES DE ALICANTE](#)
Provinciale hotelvereniging van Alicante
- [ASOCIACIÓN SORIANA DE HOSTELERÍA Y TURISMO](#)
Soriaanse vereniging voor de horeca en toerisme
- [CONFEDERACIÓN ESPAÑOLA DE HOTELES Y ALOJAMIENTOS TURÍSTICOS \(CEHAT\)](#)
 Spaanse confederatie voor hotels en accommodatie voor toeristen.
[Link](#) naar de ledenlijst per provincie / regio (klik op de provincie voor de contactgegevens) enkelen staan al in deze lijst.
- [FEDERACIÓN DE EMPRESARIOS DE HOSTELERÍA DE BURGOS](#)
Werkgeversvereniging voor de horeca in Burgos
- [FEDERACIÓN DE HOSTELERÍA DE LAS COMARCAS DE GERONA](#)
Horecafederatie van de provincies van Gerona
- [FEDERACIÓN EMPRESARIAL HOTELERA DE MALLORCA \(FEHM\)](#)
Federatie hotelondernemers in Mallorca
[Link](#) naar de ledenlijst
- [FEDERACIÓN EMPRESARIOS DE HOSTELERÍA PONTEVEDRA](#)
Werkgeversfederatie voor de horeca in Pontevedra
- [FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE HOSTELERÍA \(FEHR\)](#)
 Spaanse federatie voor de horeca
[Link](#) naar de ledenlijst per regio
- [GREMI D'HOTELS DE BARCELONA](#)
Hotelassociatie Barcelona
[Link](#) naar de ledenlijst
- [HOSTELERÍA Y TURISMO EN ASTURIAS](#)
Horeca en toerisme in Asturias

- **IMEQHOS - ASOCIACIÓN DE IMPORTADORES Y DISTRIBUIDORES DE EQUIPAMIENTO PARA LA HOSTELERÍA**

Vereniging voor importeurs en distributeurs van hoteluitrusting

[Link](#) naar de ledenlijst

Vakbeurzen materiaal horecasector

Uit de volgende lijst zijn HOSTELCO en HOREQ de meest bekende vakbeurzen voor deze sector.

EXPOHOGAR

Producten: bestek, servies & glaswerk, decoratie, linnen, werkkledij

<http://www.expohogar.com/en/home>

Waar: Barcelona
Wanneer: Volgende editie: 17 tot 20 september 2016
Frequentie: Tweejaarlijks
Organisatie: FIRA Barcelona
Avda. Reina Mª Cristina, s/n
08004 Barcelona
T +34 902 233 200
expohogar@firabarcelona.com

FERIA HÁBITAT VALENCIA

Producten: bestek, servies & glaswerk, decoratie, linnen, meubilair, schoonmaakproducten, tuinmeubilair, werkkledij

<http://www.feriahabitavalencia.com/en/>

Waar: Valencia
Wanneer: Volgende editie: 21 tot 24 februari 2017
Frequentie: Jaarlijks
Organisatie: Feria Valencia Hábitat Valencia
Av. de las Ferias, 1
46035 Valencia
T +34 963 861 145
feriahabitat@feriavalencia.com

HOSTELCO

Producten: bestek, servies & glaswerk, buffet en catering benodigdheden, decoratie, elektro huishouden, elektro keuken, kookgerei, linnen, meubilair, schoonmaakproducten, tuinmeubilair, werkkledij

<http://www.hostelco.com/en/home>

Waar: Barcelona
Wanneer: Volgende editie: 23 tot 26 oktober 2016
Frequentie: Tweejaarlijkse beurs met 57.000 professionele bezoekers (25% internationale bezoekers uit 33 landen)
Organisatie: FIRA Barcelona
Avenida Reina Mª Cristina, s/n
08004 Barcelona
T +34 902 233 200
hostelco@firabarcelona.es

HOREQ

Producten: bestek, servies & glaswerk, buffet en catering benodigdheden, decoratie, elektro keuken, kookgerei, linnen, meubilair, schoonmaakproducten, tuinmeubilair, werkkledij

http://www.ifema.es/horeq_06/

Waar: Madrid

Wanneer: Volgende editie: 18 tot 20 januari 2017

Frequentie: Jaarlijkse beurs met meer dan 7000 professionele bezoekers uit 13 landen in 2015

Organisatie: IFEMA / Feria de Madrid

Avda. del Partenón, 5

28042 Madrid

T +34 917 223 000

horeq@ifema.es

H&T

Producten: benodigdheden, bestek, servies & glaswerk, decoratie, elektro keuken, kookgerei, linnen, meubilair, schoonmaakproducten, tuinmeubilair, werkkledij

<http://salonhyt.malaga.eu/> (website alleen in het Spaans)

Waar: Málaga

Wanneer: Vorige editie: 6 tot 8 maart 2016 (nieuwe datum nog niet bekend).

Frequentie: Jaarlijkse beurs met meer dan 8000 professionele bezoekers (30% groei in 2015)

Organisatie: FYCMA / Palacio de Ferias y Congresos de Málaga

Av. Ortega y Gasset, 201

29006 Málaga

T +34 952 045 500

info@fycma.com

INTERGIFT

Producten: bestek, servies & glaswerk, decoratie, linnen, meubilair

http://www.ifema.es/intergift_06/

Waar: Madrid

Wanneer: Volgende editie: 7 tot 11 september 2016

Frequentie: Tweejaarlijkse beurs met in 2015 43.346 professionele bezoekers uit 80 landen

Organisatie: IFEMA/Salón Internacional del Regalo y Decoración

Avda. del Partenón, 5

28042 Madrid

T +34 917 223 000

intergift@ifema.es

INTERIHOTEL

Producten: decoratie, linnen, meubilair

<http://www.interihotel.com/> (brochure in het Engels)

Waar: Barcelona

Wanneer: Volgende editie: 23 tot 25 november 2016

Frequentie: Jaarlijkse beurs met meer dan 1000 professionele bezoekers

Organisatie: CENFIM / CCIB (Centro de Convenciones Internacional de Barcelona)

Plaza de Willy Brandt, 11-14
08019 Barcelona
T +34 977 570 122
info@interhotel.com

Vaktijdschriften

EQUIPAMIENTO HOSTELERO

Gericht op horeca uitrusting
<http://www.curtediciones.com/index.php>

FEHR - HOSTELERÍA

Gericht op horeca en toerisme
<http://hosteleriadigital.es/publicaciones>

HORECA MAGAZINE

Gericht op horeca en toerisme in Aragón
<http://www.shackletoncomunicacion.com/>

HOSTELERÍA Y RESTAURACIÓN

Gericht op restaurants en hotels en voedingsindustrie
<http://www.hidalsa.com/hr.php>

HOSTELERÍA

Gericht op restaurants en hotels en voedingsindustrie
<http://www.revistahosteleria.com/es/revistas.php>

HOSTELMARKET

Gericht op de horecasector, met rubriek "foodservice".
www.alimarket.es

HOSTELPRO

Gericht op projecten en leveranciers voor horeca
<http://www.revistahostelpro.com/>

HOSTELTUR

Gericht op horeca en toerisme
www.hosteltur.com

INFO HORECA

Gericht op horecaondernemers

<http://www.infoedita.es/>

MAB ORO

Jaarlijkse uitgave voor professionals uit de horeca

<http://www.epeldano.com/hosteleria/>

MAB HOSTELERO

Gericht op horeca uitrusting

<http://www.epeldano.com/hosteleria/>

RESTAURACIÓN NEWS

Gericht op hotels en restaurants.

www.restauracionnews.com

RRR/CATERNEWS

Gericht aan de professionals in de horecasector

www.grupocaterdata.com

De informatie die u in deze publicatie vindt is bedoeld als achtergrondinformatie die u moet in staat stellen een beeld te vormen met betrekking tot de hierin behandelde materie. Zij is met de grootste zorg verzameld op basis van de beschikbare data en documentatie op het ogenblik van de publicatie. Deze publicatie heeft bijgevolg niet de ambitie van volledigheid of geldigheid voor uw specifieke situatie. Zij kan bijgevolg nooit beschouwd worden als een juridisch, financieel of ander gespecialiseerd advies. Flanders Investment & Trade (FIT) kan in die zin nooit verantwoordelijk gesteld worden voor gebeurlijke foutieve vermeldingen, weglatingen of onvolledigheden in deze publicatie. FIT kan evenmin verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik of de interpretatie van de informatie in deze publicatie. De verwijzingen in deze publicatie naar bepaalde entiteiten, bedrijven en/of personen houden geen bijzondere aanbevelingen in die voor Flanders Investment & Trade enige verantwoordelijkheid zou kunnen teweegbrengen.